

LEKCE 3

UVĚDOMĚNÍ JE VŠÍM A VŠE ZAČÍNÁ MYŠLENKOU

Přečtěte si citát. Zamyslete se nad tím, kdo může být autorem citátu, a vyberte jedno řešení.

„Že uvědomění je vším a vše začíná myšlenkou. Že my všichni jsme zodpovědní za náš vlastní osud, sklízíme, co jsme zaseli, dostáváme, co jsme dali, nabíráme, co jsme vydali.“

a) A. Einstein

b) K. Čapek

c) Madonna

MLUVNICE

1. a) Přečtěte si text.

Zmatení jazyka v Čechách

Jako český národ jsme byli potrestáni zmatením jazyka. Nejspíš za opovážlivý pokus o stavbu vlastní Babylonské věže, totiž Kaplického knihovny. Náhle nikdo neví, jaký gender čili rod přináleží kterému slovu a výroku. I nastal mnohý zmatek, zoufání a komunikační šum po celé zemi. Dnes víme, že češtině chybí genderová vyváženost. Naštěstí se již odborníci i ministerstvo školství problému věnují, takže máme naději, že budeme brzy hovořit úplně jinak.

NOVOTNÝ, Vojtěch. Zmatení jazyka v Čechách. Online. *Hospodářské noviny*. 18. 2. 2010.

Dostupné z: <https://archiv.hn.cz/c1-40607020-zmateni-jazyka-v-cechach>.

[cit. 2023-02-24].

b) Podtrhněte, kterých oborů se text dotýká. Svou volbu zdůvodněte.

lingvistika, ekonomie, právo, architektura, politika, pedagogika

c) Pracujte ve skupinách. Odpovězte. Napište minimálně 3 informace k položeným otázkám.

Můžete používat česky psané materiály a internet.

Co je Kaplického knihovna? Co se v ČR stalo v souvislosti s Kaplického knihovnou?

d) Napište, jaký máte názor na Kaplického knihovnu a zda je podle vás vhodné mít takovou stavbu v Praze. Svůj názor zdůvodněte.

2. Diskutujte. Svě názory zdůvodněte nebo podložte příklady.

Co znamená gender studies? Co je podle vás genderová vyváženost? Reaguje nějak váš jazyk na genderovou vyváženost? Jak je ve vaší zemi genderová vyváženost podporována?

3. Pracujte ve skupinách. a) Podtrhněte v textu Mž (maskulina životná) označující lidi a napište tato slova v nominativu (1. pádě) singuláru (jednotného čísla).

b) Ke slovíčkům, která jste napsali ve cvičení a), utvořte femininum.

c) Napište alespoň jedno slovo, které označuje osobu a nemá rodový protějšek (není ve dvojici muž – žena, učitel – učitelka...). Může vám pomoci tabulka níže.

I. PŘECHYLOVÁNÍ

Co už umíme				
muž – žena, manžel – manželka, kolega – kolegyně, policista – policistka, úředník – úřednice, sportovec – sportovkyně, zástupce – zástupkyně				
Komplikované případy přechylování				
Typ	mužský rod	sufix	ženský rod	sufix
1.	(ten) vrátný	-ý	(ta) vrátná	-á
2.	(ten) vedoucí	-í	(ta) vedoucí	-í
3.	švagr	∅	švagrová	-ová
4.	Stanislav	∅	Stanislava	-a
5.	král / car / princ	∅	královna / carevna / princezna	-na (-evna / -ovna / -ezna)
6.	Turek	∅	Turkyně	-yně*
7.	slepec...	X	X	X
8.	X	X	drbna, pradlena...	X

*sufix -yně má krátké ypsilon, proto píšeme slovo **tchyně** s krátkým ypsilonem

Pamatuj! vdovec – vdova, baletka – baleták, opice – opičák, jelen – laň, stevard – letuška, číšník – servírka